

Richardš Rudzītis.

Rēriča Mūzejs Ņūjorkā

Kad ievērojamais mākslinieks Nikolajs Rēričs 1921. gadā Ņūjorkā atklāja savu „Apvienoto Mākslu Institūtu” kādā nelielā vienības darbnīcā, viņam vēl nebija ne līdzekļu, nedz citu iespēju ievēdot dzīvē plašākā mērogā savus grandiozos plānus. Bet viņam bija entūziasms, uguns sirds un liela ticība nākotnei. Pēc viņa pārliecības, ne apstākļi, bet taisni cilvēka ugunīgā tieksšanās kā magnēts pievelk visas labākās iespējas. Un tā arī bija. Rēriča cēlajam pasākumam radās draugi, nāca arī līdzekļi. 1923. g. dzima pats Rēriča Mūzejs ar 315 R. gleznu kolekciju. Mūzejs līdz ar citām iestādēm Rēriča vārdā drīzi pārgāja jaunās telpās. Un beidzot 1929. g. ar labvēļu palīdzību un vadītāja organizatorisko atjautību tika veikta monumentāla, brīnišķīga celtnē, lieliskākais šī gadusimtena mākslas un kultūras templis — 24 stāvu augstais Rēriča Mūzeja nams — Master Building.

Mūzeja gleznu krājums lielā mērā pavaļroja R. Āzijas ekspedīcijas rezultāts — 500 gleznas no Tibetas — Himāļaju sērijas, tā kā uz Mūzeja dižnama atklāšanu jau bija savākts ap 1000 R. gleznu un skiču. Grandiozs darbs! N. Rēriča individuālitate ir tik daudzveidīga, ka caur viņu izpaužas cilvēces labāko garu alkas un sasniegumi. Savos darbos viņš sniedz visu cilvēces gara evolūcijas gammu, — lielos dievcīnītājus un atzinējus, cilvēces garīgos vadonus un reliģiju dibinātājus. Gaismas Hierarhijas cīņu ar tumsas chaosu. Rēričs ir gan Mūzeja garīgais kodols, bet patiesībā Mūzejs ir visu pasaules vērtību un dižgaru kooperatīva iestāde.

Tāpēc jau pašā sākumā Mūzeja dibinātāji domāja arī par citu tautu kultūras un mākslas piesaistīšanu Mūzejam. Tā drīzi Mūzejā dibinājās šādas citu tautu gleznu kolekcijas: Amerikas, Panamerikas, Itālijas, Zviedrijas, austrumu u. c. tautu mākslas nodaļas. Visai interesanta Mūzejā ir Tibetas bibliotēka, kurā ietilpst starp citu slaveno 333 Tibetas svēto likumu sējumi,

un kas radusies kā Rēriča ekspedīcijas rezultāts. Bibliotēka ievietota orientāliskā stilā izgleznotā „Austrumu zālē”. Bez tam Mūzejā atrodas Rēriča zāle, telpas, veltītas Sv. Sergijam, Sv. Franciskam, Spinozam u. c., tā likts pamats nākamam Reliģiju Mūzejam. Mūzejā ierādītas arī telpas Urusvati Himāļaju pētīšanas institūta zinātnisko kolekciju krātuvei.

Pirmajos 10 pastāvēšanas gados Mūzeju apmeklējuši ap 250 tūkstošu apmeklētāju, tai skaitā arī daudzas skolas un organizācijas.

1926. gadā pie Mūzeja dibinājās Rēriča Mūzeja Draugu biedrība — biedrība ar starptautisku raksturu, kas veltīta brālības un kultūras ideāliem, sasniedzamiem mākslas un zinātnes ceļā, kā tos iezīmējis Nikolajs Rēričs savās gleznās un grāmatās.

Biedrības priekšniece N. Horš kdze. Biedrībā un Mūzejā kā goda protektor' un padomniek' bez N. un H. Rēričiem atzīmējami starp citu sādi

izcēli vārdi: Svens Hedins, Rabindranats Tagore un viņa brāļi, Masariks, Einšteins, Kellogs, Millikans, Dž. Boše u. t. t.

Rēriča biedrība savu darbību uzsāka vispirms daudzajās sekcijās. No vienas puses dibināja sekcijas, veltītas nacionālām grupām, kas grib izpiatīt Amerikā savu tautu kultūras sasniegumus. Tā pastāv franču, somu, skandināviešu, vācu, japāņu, kolumbiešu, slavu, Dienvidafrikas, Britānijas un beidzot Sibīrijas vai krievu asociācija. Pēdējo vada pazīstamais rakstnieks Grebenščikovs, un tā uzcēlusi Mūzeja telpās Sv. Sergija baznīcu. Tālāk minamas sekcijas, veltītas reliģiskām personībām: Spinozas centrs. Franciska, Oriģēna un šekspīra grupas. Beidzot — sekcijas un savienības ar vispār kultūrāliem ideāliem: Jaunās cilvēces Liga, Jauno Ideālistu klubs, Domu Cienītāju Asociācija, Radošās Mākslas Akadēmija, Jauno Mūziķu Centrs u. t. t. Beidzot visai svarīgi centri ir: Vispasaules Kultūras Liga,

Sieviešu Vienība un Panamerikas Sieviešu Asociācija, kas tiecas uz visu

Rēriča Mūzejs Ņūjorkā.

kultūras organizāciju vai kultūrāli domājošu individu apvienošanu augstākā cilvēces progresa labā. Visās šais biedrībās un sekcijās, kas ietilpst Rēriča biedrībā kā centrā, noris visai intensīva, apģarota, vispozitīvākās kultūras apjomā izmērojama darbība.

Lai veicinātu tautu un individu kooperatīvu saprašanos dailes un zinātnes vārdā R. biedrības nodaļas dibinātas visos kontinentos, kopā vairāk kā 75 biedrības 26 tautās, Eiropā galvenais centrs ir Parīzē, bez tam vēl R. biedrības atrodas Rīgā, Kauņā, Tallinā, Belgradē, Berlīnē, Sofijā u. c.

(Turpin. nāk. numurā.)

Študentu dzīve. Nr. 10. 25. II. 1935.

Rēriča Mūzējs Ņūjorkā

Ņūjorkas Rēriča biedrības centra darbība vispirms izpaužas daudzu lekciju, koncertu u. c. priekšnesumu sarīkošanā. Vienā pašā 1930./31. gadā, sadarbībā ar R. Mūzeju, izmantojot pēdējā plašās zāles, R. biedrība sarīkojusi ar 100 vakaru, kur uzstājušies daudzi ievērojami kultūras spēki. Sarīkoti arī vakari, veltīti atsevišķu tautu kultūrai un mākslai, tā piem. somu mūzikas, japāņu, franču, britaņu, Maijas un Inkas senkultūras vakari u. t. t. Atzīmējams, ka 1932. gadā Mūzejā sarīkots vakars, veltīts arī latvju mūzikai, kur piedalījās Alfreds Kalniņš un citi mākslinieki.

Tālāk R. biedrība atbalsta veselu rindu visai svarīgu kultūras iestāžu, kas tiešā R. Mūzeja pārziņā. Vispirms jau minētais Apvienoto Mākslu Institūts, sintētiska mākslas skola, kurā atvērtas nodaļas visās mākslas nozarēs: mūzikā, glezniecībā, tēlniecībā, celtniecībā, operas klasē, baletā, drāmā, lietajamās mākslās, žurnālistikā u. t. t. Institūtam izplēšoties, arī atsevišķās nodaļas izplešas un diferencējas. Tā mūzikā bez ērģeļu, vijoles, piāno, arfas klases ar laiku nāca klāt iepazīšanās vēl ar citiem instrumentiem. No otras puses sāka piegriezt vērtību sevišķām mūzikas nozarēm: tā dibinājās kamermūzikas biedrība, baznīcas mūzikas b-ba u. c. Skolnieki klausās arī vispārējās lekcijas. Interesantas pašas pasniegšanas metodes, tā, piemēram, gleznošanas studijas dažreiz spēlē mūziku, tā ierosinot uz mākslinieciskās radīšanas darbu.

Mākslu apvienošana un cilvēku apvienošana mākslā — šī institūta galvenā devīze. No otras puses R. atzinis, cik visai svarīgi ir attīstīt radīšanas un harmonizācijas dziņu jau bērniem, kas palīdz bērnam dzīves bezgaumību un pagurumu pārvērst radošā priekā daļumā. Tāpēc institūta atvērta arī nodaļa mazu bērnu aistētiskai audzināšanai. Savās grāmatās N. R. bieži atgriežas pie radošā gara ieviešanas skolā, uzsverot arī skolotāja lēto audzinātāja un iedvesmotāja lomu.

Tālāk pie institūta atvērtas nodaļas neredzīgajiem un defektīviem bērniem. Mācības maksa institūtā nav dārga, jo tā uzdevums dot mākslu plašākām masām. Pie tam institūta audzēkņiem dibinātas 42 stipendijas, nosauktas izcilu cilvēku vārdā.

Otrs lielais R. Mūzeja praktiskais pasākums ir Corona Mundi — Internacionālais Mākslas Centrs. C. M. — Pasaules Vainags — tā ir māksla, kurai R. uzliek visatvērto, sakrā-

mentālu, cilvēci jaunradošu uzdevumu. C. M. mērķis ir piepildīt dzīvē R. patriotisko aicinājumu: mākslu visiem. Izplatīt tautā dailes jauno ideālistisko izpratni, ka daile nav greznums, bet praktiskās dzīves lielākā nepieciešamība. Sekmēt kooperāciju mākslas vērtību radīšanā un apmaiņā. C. M. gala mērķis — panākt, lai māksla patiesi top par tautu savstarpējās saprašanās un draudzības valodu. Šo savu plašo programmu C. M. grib panākt, rīkojot vietējās un ceļojošās izstādes, lekcijas, koncertus, izdodot grāmatas u. t. t., palīdzot mūzejiem un personām sastādīt kolekcijas, reproducēt gleznas, organizējot ekspedīcijas u. t. t.

R. Mūzeja telpās 12 g. laikā sarīkotas visai dažādas mākslas izstādes. Tā Amerikas tagadējās mākslas, senitaliešu, flāmu, krievu ikonu, brazīliešu, austrāliešu, indiāņu, vācu, franču, žīdu, indiešu mākslas, Tibetas svēto karogu un daudzas citas izstādes. Visai ievērojams pasākums ir arī ceļojošās izstādes, jo tās nes mākslu pašā tautas sirdī. C. M. dailes apciemojumi skāruši nevien neskaitāmas Amerikas skolas, institūtus, universitātes, mūzejus, bibliotēkas, biedrības, bet arī iestādes, kurām līdz šim daile pagājusi garām, bet kur mākslas svētījums varbūt visvairāk nepieciešams: bērnu patversmēs, slimnīcās un — cietumos (arī pazīstamajā Sing Singā!)

Atzīmējams vēl kāds dižs pasākums — „Rēriča Mūzeja Prese“, kas par savu credo uzstādījis R. vārdus: „Jaunā Laikmeta pamati balstās uz Dailes un Zinības“. Šīs iestādes plānā — sniegt cilvēces gaišāko, dižāko varoņgaru sasniegumus darbos, vārdos un domās, un tādā kārtā tā grib būt nākotnes preses paraugs. Šīs iestādes vārziņā bez periodiskiem izdevumiem, kam sakars ar Mūzeju, ir arī izdevniecība — Jaunais Laikmets (New Era Library). Pēdējā sadalās vairākās sērijās, kuru nosaukumi vien skan kā Jaunās Pasaules varoņepi: „Amerikas Gaisma“, „Āzijas Gaisma“, „Heroica“, Urusvati un R. Mūzeja sērijas, „Mūzības vārdi“, „Dziesmas un sagas“ u. t. t.

Apvienodams sevi visus dailes veidus, būdams īsts kultūras centrs, R. Mūzeja 24 stāvu lielais „Meistara nams“ bez minētām kultūras iestādēm ietver sevī arī t. s. Apartament Hotel — dzīvokļu viesnīcu. Šī viesnīca, kas sastāv no nelieliem, visai ērtiem un harmoniskiem dzīvokļiem, domāta institūta skolniekiem un biedrības biedriem. Šai nama daļā atrodas arī „tautu zāle“ 500 personām, plaša bibliotēka, restorāns u. t. t. Skolnieki un biedri, kuru vidū daudz pazīstamu mākslinieku, pa-

dagogu u. t. t., atrodas pastāvīgajā, svētīgajā R. Mūzeja audzinošajā ietekmējumā.

Beidzot vēl jāmin R. Mūzeja zinātniskā organizācija — Urusvati, Himālaļu Pētīšanas Institūts Indijā, Pendžabā, Himālaļu piegāzēs. Šis institūts celts 6000 pēdu augstumā, brīnšķīgā apkārtņē, senas kultūras apvidū. Tas radies kā R. ekspedīcijas rezultāts caur Vidusāziju. Šis pasākums ir tikpat universāls un iedvesmīgs zinātnes laukā, cik Ņūjorkas Mūzejs mākslas laukā. Īsos vārdos to nav iespējams aptvert, tāpēc pie viņa vērts atgriezties citu reizi. Šis institūts sadalās vairākās zinātniskās sekcijās. Bioloģiskā un dabaszinātnes nodaļa līdz šim 4 gadu laikā jau veikusi veselu rindu ekspedīciju pa tuvo un tālāko apkārtni, sagatavojusi daudzas kolekcijas, no kurām daļu nosūtījusi ārzemju iestādēm, tā Mičiganas universitātei entomoloģisku kolekciju ar 3700 eks., Ņūjorkas botaniskajam dārzam 3800 dažādu stādu sēklu paraugu u. t. t. Arhαιoloģijas un etnografijas nodaļa, ko vada N. Rēriča dēls Jūrijs, savākusi daudz materiāla savā nozarē. Bez tam J. R. izdevis plašu zinātnisku darbu „Pa Āzijas ceļiem“, kurā sakopjis ekspedīcijas rezultātus, tad, būdams labs orientālists, sastādījis Labula izloksnes gramatiku, tibetiski-angļu vārdnīcu, tulkojis Tibetas medicīnas grāmatas u. t. t. Ikgadus izdod Urusvati gada grāmatu, kurā piedalās ievērojami zinātnieki. Pēdējā laikā stipri izplaukusi medicīniskā nozare, tiek pētīti un audzēti arī vietējie medicīniskie stādi, krāti un pārbaudīti tibetiešu medicīnas norādījumi. Nesen atvērta bioloģiskā laboratorija ar nodaļu cīņai pret vēzi. Tad jāmin vēl observatorija, elektriskā stacija, mūzejs un bibliotēka. Šais celtnēs R. ieguldījis visus savus personīgos līdzekļus. Bet viņam rodas arī draugu un labvēļu atbalsts. Viņš tic Kosmiskajai Taisnībai, tāpēc zina, ka katram cilvēces evolūciju sekmējošam pasākumam istā laikā rodas nolemtā palīdzība, kas neļauj apsīkt darbam, nepieciešamam cilvēces labā.

Beidzot kā R. biedrības starptautisks panākums mināms Rēriča Miera Karoga projekts, kura mērķis: aizsargāt visas pasaules kultūras, mākslas un zinātnes vērtības pret nežēlībām un barbarismu, kas izpaužas nevien kara, bet arī miera laikā. Šis aizsardzības plāns aptvers visus mūzejus, katedrāles, bibliotēkas, universitātes, pieminekļus, sabiedriskās un privātās mākslas un zinātnes kolekcijas; tālāk — dabas pieminekļus, skaistas vietas. Lai ap-

Miera karoga Madonna.

stiprinātu kultūras pieminekļu neitralitāti kara un miera laikā, pēc Rēriča zīmējuma radīts Miera Karogs, ko projektē pacelt virs izcilākām kultūras iestādēm. Miera karogam jāaizsargā kultūra un daļums, tāpat kā Sarkanā Krusta Karogs aizsargā slimos un cietējus. Šim karogam jābūt kā cilvēces sirdsapziņai, kas arvienu un arvienu cilvēkiem atgādina kultūras un gara vērtību svētumu, un līdz ar to šis karogs veicinās arī miera ideju, cilvēku un tautu saprašanos. 1930. gadā Miera Karoga projektu nolēma atbalstīt Tautu Savienības mūzeju komiteja. 1931. un 1932. g. Beļģijas Būžā notika divas starptautiskas Miera Pakta konferences, kuru mērķis bija panākt, lai visas valstis ratificētu Rēriča Miera Paktu un Karogu. Trešā konference, kurā piedalījās 35 valšku pārstāvji, nolēma uzaicināt savas valstis parakstīt Paktu. To pašu lēma arī Panamerikas Ūnijas konference. Tūdaļ pēc tam Ruzvelts pilnvaroja ministru Vollesu Sav. Valšku vārdā parakstīt paktu, un viņam pievienojās vesela rinda citu tautu.

Tā Nikolaja Rēriča persona mūsu priekšā izceļas kā universāls, entuziasms kultūras vadonis, kura karogā rakstīts: „Miers caur kultūru!“

Rēriča oriģinālgleznu mūzejs Rīgā, Elizabetes ielā 21a, atvērts ceturtdienā.

Studentu darbs. Nr. 41. 23. III. 1935.

(Latvija)

Музей Рериха

Музей Н. К. Рериха в Нью-Йорке является всемирным центром культуры и искусства, ставящим своей целью способствовать международному взаимопониманию и братству путем искусства и знания. Уже давно Н. К. Рерих мечтал о Доме Муз, где, как сестры в дружеском сожителстве обитали бы все девять Муз — рядом с богинями изящных искусств также богини наук. Так и Музей Рериха со своими многочисленными отделами и учреждениями во всех странах мира хочет дать человечеству не только высшая проявления творческой красоты, но и показать самую совершенную достижения в области знания. Вдоль Культура для Н. К. Рериха является цельным светом духа и суммой всех огненных творческих достижений.

Когда Н. К. Рерих в Нью-Йорке, в небольшой мастерской, клал основание своему „Институту Объединенных Искусств“, у него еще не было ни средств, ни других возможностей воплотить в жизнь свои великие планы. Но у него был энтузиазм, огненное сердце и большая вера в будущее. По его убеждению, не обстоятельства, но огненное устремление человека, как магнит, привлекает к нему все наилучшие возможности. Благому начинанию Рериха скоро появились сочувствующие, друзья, явились и

средства. В 1923 году основался сам Музей с коллекцией из 315 картин Рериха и, наконец, в 1929 году, с помощью друзей и благодаря организаторским способностям самого водителя, воздвигнулось монументальное, чудесное строение „Храм искусства и культуры“ — 24-х этажный Дом Мастера — Master Building, по своей величине и гармоническим пропорциям являющийся, поистине, благородным символом будущей архитектуры.

Собрание картин Н. К. Рериха в Музее значительно увеличилось после его Средне-Азиатской экспедиции — это 500 картин из т. н. Гималайской серии. Уже после постройки здания Музея было собрано около 1000 художественных творений Н. К. Рериха. Индивидуальность Н. К. столь многогранна, что она выявляет стремления и достижения лучших умов человечества. Он дает всю амплитуду человеческой духовной эволюции: великих богоборцев и искателей, духовных водителей и религиозных реформаторов, борьбу Иерархии Света с хаосом тьмы. Хотя творчество Н. К. и является духовной основой Музея, но фактически в нем объединены все виды искусства и передовые течения мысли.

Основатели Музея ставят своей целью собрать в нем образцы культуры и

Музей Рериха

при Обществе Друзей Музея имени Н. К. Рериха в Латвии находится на Элизабетесъ ела 21а, кв. 7. Музей открыт по четвергам от 3 — 6 ч. дня. В музее находятся 14 оригиналов — картин Н. К. Рериха и около 60 репродукций.

Имя барона Н. В. Дризена.

В Париже, 31 марта, в 10 часов вечера, тихо скончался Николай Васильевич Дризен. Покойный был с молодых лет записным театралом и любителем литературы. Он основал в Петербурге, в Соляном Городке, „Старинный театр“, где с ним близко сотрудничал Н. Н. Евреинов. Этот театр дал с большим перерывом две серии спектаклей и пользовался выдающимся успехом.

Н. В. читал лекции по истории русского театра и писал много по тому же вопросу. Он преподавал постоянно в школе Литературно-художественного общества в Петербурге, почетным директором которого был барон Н. В. Дризен был редактором „Ежегодника Императорских Театров“.

В Париже Н. В. основал „Детский театр“, который дал 25 спектаклей и выезжал на гастроли за границу.

В лице барона Н. В. Дризена угас один из верных и давних друзей русского театра, которому он принес не мало пользы.

Архив Кутузова.

Институт русской литературы Академии Наук приобрел личный архив князя М. И. Кутузова-Смоленского. В архиве имеются ценные автографы поэтов Державина и Жуковского и огромная переписка Кутузова с русскими и западно-европейскими писателями, публицистами, государственными и общественными деятелями.

искусства других народов. Уже основаны отделы искусств свыше десяти стран. Большого внимания заслуживает также Тибетская библиотека Музея, заключающая в себя, между прочим, 330 священных книг религии Бен-По, которая приобретена во время Азиатской экспедиции Н. К. Рериха. Библиотека помещается в особом „Восточном зале“, отделанном в восточном стиле тибетским художником Донь-Друпом. Кроме того, отдельные залы Музея посвящены Николаю и Елене Рерихам; далее — комнаты, посвященные Св. Сергию, Св. Франциску, Спинозе и т. д., где, таким образом, положено основание будущему Музею Религий. Часть помещений Музея отведена для многообразных научных коллекций Гималайского Научного Института.

В первое десятилетие существования Музея, его посетили 250 тысяч человек, в том числе многочисленные школы и организации.

В 1926 году при Музее было основано Общество Друзей Музея Рериха, — международная организация, посвященная тем идеалам братства и культуры, которые должны быть достигнуты путем искусства и науки и которые отмечены Н. К. Рерихом в его картинах и книгах. Среди почетных советников и покровителей Музея и Общества значатся такие славные имена, как Свен Гедин, Рабиндранат Тагор, Массарик, Эй-

штейн, Дж. Бозе, Раман, Милликан, Келлог и др.

Общество имени Н. К. Рериха начало свою деятельность в многочисленных секциях. Основаны секции, посвященные национальным группам, желающим познакомиться Америке с культурными достижениями своих стран. Сибирским или русским отделом завдует известный писатель Г. Гребенщиков; им же в помещении Музея создана часовня Св. Сергия. Далее, существуют секции, посвященные философам и подвижникам: Оригену, Св. Франциску и Спинозе. Кроме того, есть отделы и общества с общекультурными идеалами таковы: „Лига Нового Человечества“, „Клуб Юных Идеалистов“, „Академия Творческого Искусства“, „Ассоциация Цынителй Мысли“, „Центр Юных Музыкантов“, „Центр Шекспира“ и т. д. В Общество Н. К. Рериха входят и следующие весьма важные организации: „Всемирная Лига Культуры“, „Единение Женщин“, „Панамериканская Ассоциация Женщин“ и, наконец, „Комитет Пакта Мира“.

С целью способствовать взаимному сотрудничеству народов и отдельных личностей во имя искусства и знания во всех частях света основаны отделы Общества имени Рериха; в настоящее время их уже свыше 86 в 30 странах. Нужно отметить, что при некоторых Обществах (в Париже, Брно, Блград, Риге, Бенарсе, Загребе и т. д.) открыты также музеи картин Рериха.

„Голос народа“ № 47

[1935]

занных кредитовъ сельскимъ ссудо-сберегательнымъ товариществамъ. Отдѣльному товариеству кредиты выдають въ размѣрѣ отъ 2000 до 6000. Английскіе правительство обратилось къ литовскому правительству съ совѣтомъ найти пути для ликвидаціи польско-литовскаго спора изъ-за Вильны и установить съ Польшей добрыя отношенія. По мнѣнію правительствъ польско-литовскій споръ въ значительнѣйшей мѣрѣ мѣшаетъ дѣлу укрѣпленія мира въ Восточной Европѣ.

Вооруженныя силы Германіи.

Помощникъ народнаго комиссара по военнымъ дѣламъ СССР М. Тухачевскій, основываясь на матеріалахъ, находящихся въ распоряженіи военнаго комиссариата, опредѣляетъ военныя силы Германіи слѣдующимъ образомъ. Пѣхота ея къ осени будетъ состоять изъ 546.000 чел.; кавалерія изъ пяти дивизій, въ составѣ 51.000 чел.; артиллерія составитъ 12 полковъ резерва главнаго командованія, 12 полковъ зенитной артиллеріи и 12 полковъ артиллеріи, при общемъ личномъ составѣ въ 54.000 чел.; мотомеханическія части—33.000 чел.; инженерныя войска—22.000 чел.; авіація—3700 аппаратовъ, 8000 летчиковъ и 52.000 чел. команды. Это основной кадръ арміи, который, по мнѣнію М. Тухачевскаго, въ случаѣ войны приступитъ къ дѣйствіямъ, не дожидаясь мобилизаціи. Это, такъ называемая „армія вторженія“, назначеніе которой—нанести неприятелю молниеносный ударъ еще до того, какъ тотъ успѣетъ закончить мобилизацію.

Свѣдѣнія, идущія изъ европейскихъ источниковъ, въ общемъ подтверждаютъ эти данныя. Расхожденія существуютъ только въ вопросѣ о воздушныхъ силахъ. Англичане считаютъ, что у Германіи максимумъ 2000 аппарат., а французы—5500.

Организація нашего

Народнаго Хозяйства

Начало свободнаго предпринимательства и соревнованія, въ продолженіи почти двухъ столѣтій, безраздѣльно царствовавшее въ хозяйственной жизни цивилизованныхъ народовъ, совершило чудеса во всѣхъ областяхъ матеріальной культуры, преобразивъ весь міръ и давъ ему неисчислимыя матеріальныя блага.

Но всему свое время — и этотъ же принципъ сейчасъ привелъ весь міръ къ хозяйственному кризису, изъ котораго намѣчается выходъ путемъ нормирования производства и регулированія сбыта государственной властью и международными соглашениями.

Современное хозяйство до сихъ поръ росло и развивалось стихійно, безъ опредѣленнаго плана. Пока были широкія возможности сбыта, это стихійное развертываніе не вызывало безпокойства. Теперь этихъ возможностей больше нѣтъ — начало свободнаго предпринимательства и соревнованія использовано до конца, и дальнѣйшее его примѣненіе усиливаетъ кризисъ. Поэтому, на очередь сталъ вопросъ объ организаціи народнаго хозяйства государственной властью. Разрѣшается этотъ вопросъ такъ, что государство беретъ подъ свой непосредственный контроль и руководство финансовую жизнь, ограничивая дѣятельность частныхъ кредитныхъ учреждений, государство нормируетъ главные виды производства, направляетъ и регулируетъ торговлю. На новый путь организаціи

хозяйства государственной властью уже вышли Италия и Австрія, и на этотъ же путь стала сейчасъ и Латвія.

Въ области финансовой руководящая роль предоставлена Банку Латвіи. Финансовая политика частнаго кредитнаго учрежденія, не совпадающая строго съ политикой Банка Латвіи, сейчасъ невозможна. Слѣдовательно, исключено вмѣшательство чуждыхъ или даже враждебныхъ силъ, черезъ частныя кредитныя учрежденія, въ нашу хозяйственную жизнь. Въ дальнѣйшемъ возможно объединеніе частныхъ кредитныхъ учреждений, чтобы, по возможности, слить частный капиталъ въ сильныхъ и солидныхъ учрежденіяхъ.

Въ области фабрично-заводскаго производства постепенно, по мѣрѣ укрѣпленія и роста вновь созданной торговой промышленности камеры, прнводится политика строгаго нормирования. Государству сейчасъ не безразлично, что производится, какъ производится и въ какомъ количествѣ. Въ этой области важно, чтобы крѣпли и развивались предприятия жизнеспособныя и солидныя, и наоборотъ, сошли бы на нѣтъ предприятия спекулятивныя и нежизнеспособныя. Поэтому указано, что необходимо расширить дѣятельность продовольственной, фруктовой, молочной, целлюлозной, химической и керамической отраслей промышленности и приостановить расширение

производства пива, шелка и войлока.

По указанію министра финансовъ Л. Экиса, международная торговля теперь основана на обмѣнѣ, т. е. покупаютъ только тамъ, гдѣ могутъ и сбыть. Отъ высокихъ заграничныхъ пошлинъ правительству, поэтому, придется постепенно отказываться. Часть отрасли народнаго хозяйства отъ этого пострадаетъ, но всѣ жизнеспособныя теперь по настоящему окрѣпнутъ и смогутъ экспортировать свои продукты въ болѣе широкихъ размѣрахъ.

Въ дѣлѣ развитія международныхъ торговыхъ связей, многое зависитъ отъ финансовой солидности и общей добросовѣстности нашихъ купцовъ, экспортеровъ и импортеровъ. Поэтому и въ этой области свобода предпринимательства строго ограничена. Разрѣшенія на импортъ и экспортъ сейчасъ предоставлены только ограниченному числу безусловно солидныхъ фирмъ и только имъ выдается валюта для торговыхъ оборотовъ.

Прочное развитіе экспорта нашихъ издѣлій возможно только при условіи, что товары наши будутъ высокаго качества, однородны по своимъ свойствамъ, т. е. строго стандартизованы, и достаточно доступны по цѣнѣ, чтобы выдерживать международную конкуренцію. Поэтому всѣ экспортные товары подлежатъ правительственному контролю и особенно строго слѣдятъ за качествомъ экспортныхъ сельско-хозяйственныхъ продуктовъ.

Для улучшенія качества этихъ продуктовъ многое уже сдѣлано, а учрежденіе

вызоветъ дальнѣйшее улучшеніе въ этой области. Назначеніе этой камеры организовать все сельское хозяйство страны, нормировать его производство по строго выработанному плану и руководить имъ такъ, чтобы поднялось качество продуктовъ и уменьшилась бы себѣстоимость производства.

Само собой понятно, что одна только система приплатъ, введенная для поддержанія сельскихъ хозяевъ въ трудную пору, не въ состояніи разрѣшить вопроса объ укрѣпленіи нашего сельскаго хозяйства. Вопросъ этотъ можетъ быть разрѣшенъ только путемъ правильнаго веденія хозяйства по указаніямъ изъ центра—сельско-хозяйственной камеры.

Начавшаяся съ открытіемъ сельско-хозяйственной камеры работа по организаціи сельскаго хозяйства имѣетъ совершенно исключительное значеніе для всего нашего хозяйства, такъ какъ съ дальнѣйшимъ укрѣпленіемъ этой основной базы нашего хозяйства, окрѣпнутъ и вырастутъ и другія отрасли хозяйства и значительно увеличится нашъ экспортъ.

Картина организаціи всего нашего хозяйства на новыхъ основахъ была бы не полной, если бы мы подъ конецъ не упомянули объ организаціи ремеслъ, для которыхъ тоже будетъ созданъ особый руководящій и охраняющій интересы ремеслъ центръ—камера ремеслъ, и созданіе камеры труда, для единой организаціи рабочихъ и вовлеченія ихъ въ общее русло государственнаго и хозяйственнаго строительства.

Дѣятельность Нью-Йоркскаго центра выражается прежде всего въ устройствѣ лекцій, концертовъ и т. д. Въ одномъ только 1030/31 г. Общество устроило, въ сотрудничествѣ съ Музеемъ, около 100 вечеровъ, гдѣ выступали многіе замѣчательные дѣятели культуры. Многіе вечера посвящались также искусству отдѣльных націй, наприм., французской, финской, японской, латышской и пр.

Далѣе Общество поддерживаетъ цѣлый рядъ важныхъ культурныхъ учреждений, находящихся въ вѣдѣніи Музея. Таковъ, прежде всего, Институтъ Объединенныхъ Искусствъ, — синтетическая школа, поставившая своимъ девизомъ объединеніе искусствъ и объединеніе людей въ искусствѣ. Школа раздѣляется на отдѣлы по всѣмъ многообразнымъ отраслямъ искусства. Нѣкоторые отдѣлы со временемъ еще болѣе расширились и дифференцировались. Таковы, напр., о-ва, посвященные специальнымъ отраслямъ музыки: камерной, церковной и т. д. Для того, чтобы согласно завѣтамъ Н. К. развивать творческой инстинктъ ребенка уже съ малыхъ лѣтъ, въ институтѣ имѣется отдѣлъ дѣтскаго эстетическаго воспитанія. Далѣе слѣдуетъ упомянуть отдѣлы для слѣпыхъ (съ обширной библіотекой) и для дефективныхъ дѣтей. При институтѣ учреждены также 42 стипендіи.

Второе обширное практическое начинаніе Музея — Corona Mundi — международный художественный центръ — „Вѣнецъ Мира“. „Вѣнцомъ Мира“ Рерихъ на-

зываетъ всеобъединяющее искусство какъ подвигъ красоты. Цѣль „С. М.“ — воплотить въ жизнь формулу Рериха: искусство для всѣхъ. Неотложное требованіе времени — распространить въ наиболѣе широкихъ массахъ новое, идеальное пониманіе прекраснаго: красота не роскошь, но величайшая необходимость нашей практической жизни. Въ залахъ Музея „С. М.“ устраиваетъ многочисленныя выставки, посвященныя искусству отдѣльныхъ эпохъ, націй и личностей. Такъ, бывають выставки современныхъ американскихъ мастеровъ, французскихъ, испанскихъ, нѣмецкихъ, индійскихъ, японскихъ, бразильскихъ, австралийскихъ и др. художниковъ, показываются коллекціи русскихъ иконъ, тибетскія священныя знамена, проекты домовъ и т. д. Передвижныя выставки „С. М.“ несутъ искусство въ самые отдаленныя углы Америки, въ самое сердце народа. Эти выставки посѣщаютъ безчисленныя американскія школы, институты, университеты, музеи, библіотеки и различныя общества, а также и такія учреждения, которыхъ красота до сихъ поръ миновала, но гдѣ благословеніе прекраснаго наиболѣе нужно: дѣтскіе приюты, больницы и тюрьмы!

Третье учрежденіе — Пресса Музея Рериха — своимъ девизомъ поставила слова Н. К.: „Основы Новой Эпохи зиждятся на Красотѣ и Знаніи.“ Въ планъ Прессы входитъ выявленіе героическихъ творческихъ достижений человѣчества въ печатномъ словѣ. Въ вѣдѣніи этого учрежде-

нія, кромѣ періодическихъ изданій, имѣющихъ связь съ Музеемъ, находится также издательство „Новая Эпоха“ (New Era Library), своими духовно-возвышенными изданіями представляющее истинный образецъ прессы будущаго.

Наконецъ, важное мѣсто въ жизни Музея занимаетъ также научная организація — Урусвати, Гималайскій Институтъ Исслѣдованій въ Индіи. Этотъ институтъ построенъ на высотѣ 6000 фут., въ долину рѣки Кулу, въ чудесной мѣстности, которая является какъ бы перекресткомъ древне-азиатскихъ культуръ. Этотъ институтъ имѣетъ то же значеніе въ области науки, какъ Нью-Йоркскій Музей въ области искусства. Институтъ представляетъ собой какъ бы постоянную экспедицію, находящуюся въ непрерывной работѣ, онъ раздѣляется на нѣсколько секцій. Ботаническо-біологическое отдѣленіе въ теченіе первыхъ 4 лѣтъ совершило уже цѣлый рядъ экспедицій въ глубь страны, собрало многія коллекціи, часть которыхъ послана многимъ иностраннымъ университетамъ, ботаническимъ садамъ и т. п. учреждениямъ. Археологическо-этнографическое отдѣленіе, подъ руководствомъ сына Н. К. Рериха — Юрія, собрало много матеріала въ своей отрасли. Ю. Рерихъ издалъ также свой обширный научный трудъ „Пути Азіи“, гдѣ собраны въ стройную систему научныя результаты вышеупомянутой экспедиціи; будучи превосходнымъ знатокомъ восточныхъ языковъ, Юрій Рерихъ составилъ

грамматику и словарь Лагульскаго нарѣчія, перевелъ нѣкоторыя тибетскія медицинскія книги и пр. Урусвати издаетъ свой Ежегодникъ, гдѣ сотрудничаютъ многіе извѣстные ученые. Въ послѣднее время развилось и медицинское отдѣленіе института, изслѣдуются и разводятся мѣстныя цѣлебныя травы, собираются и анализируются достиженія тибетской и древне-китайской медицины. Недавно открылась біохимическая лабораторія съ отдѣломъ борьбы противъ рака. Далѣе нужно упомянуть обсерваторію, электрическую станцію, музей и библіотеку института, Урусвати примѣняетъ новѣйшіе научные методы, потому мы въ правѣ надѣяться, что тамъ закладывается прочное основаніе науки будущаго. Средства на постройку зданій института далъ какъ самъ Н. К., такъ и Нью-Йоркскій Музей и друзья этого благого начинанія. Н. К. вѣритъ въ Космическую Справедливость, и знаетъ, что каждому благому дѣлу, способствующему эволюціи человѣчества, всегда во время является и сужденная помощь.

Такъ возстаетъ передъ нами образъ Н. К. Рериха, какъ культурнаго водителя, энтузіаста духа и всеобъемлющаго борника красоты, на знамени котораго написано:

„Миръ черезъ Культуру“.

Р. РУДЗИТСЬ.

годъ появляется уже много сорняковъ.

9. Больше съять, особенно на засоренныхъ поляхъ, стрючковыхъ и широколиственныхъ растений: горохъ, вику, пелушки, гречику и пр.

10. Тамъ, гдѣ много сору, раньше,

столь большое волненіе, что крестьяне выставили вокругъ церкви вооруженную охрану, приказавъ никого не пропускать на бракосочетаніе.

Въ 4 часа утра пріѣхаль свадебный поѣздъ. Жениха и невѣсту встрѣтили

сколько часовъ, когда подоспѣли воинскія подкрѣпленія изъ ближайшаго города, молодоженовъ удалось увести на автокаръ изъ ихъ родной деревни въ другое село. Домой они вернуться не смѣютъ.

пишущую машину

Предл. подъ № 47 въ конт. газеты.

Въ воскресенье, 7-го апрѣля

Начало въ 13.00 час. дня.

на ИППОДРОМЪ

БЪГА

Слѣдующіе дни
состязаній:
14, 18 и 22-го
апрѣля 1935 г.

Дорожные вещи и кожаные издѣлія

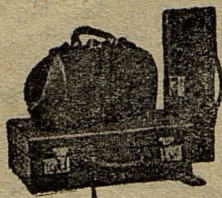
Г. Россбандтъ,

РИГА, КЕНИНЮ ІЕЛА № 22

(у Teatra iela). Телефонъ 3-4-2-4-7.

Предлагаетъ модныя дамскія сумочки, чемоданы, портфели ручные, школьные, дорожныя сумки, бумажники, намордники и т. д.

Спеціальныя заказы и починки.

Предостерегаемъ любителей халвы

Въ виду того, что въ продажѣ появилась

ХАЛВА

въ упаковкѣ, похожей на нашу, просимъ при покупкѣ халвы обращать вниманіе на марку

если Вы дѣйствительно хотите имѣть нашу хорошую и вкусную халву

фабрика халвы
и семитакі

„Orient - Chalva“

Винная и колониальная торговля
В. Θ. НИКИТИНА
переведена
съ Kaļķu ielā 23
на Svērtuves ielā 9.

Около Ратушной площади рядомъ съ магазиномъ Якша.

Тел. 22450

Тел. 22450

Приемъ заказовъ на продовольственныя почтовыя посылки во все государство.

Richards Rudzītis

Rēricha mūzejs — vispasaules kultūras un mākslas centrs

Speciālraksts Atpūtai.

Rēricha mūzejs Ņujorkā, kas veltīts ievērojamā krievu mākslinieka Nikolaja Rēricha darbiem un idejām, ir **vispasaules kultūras un mākslas centrs**, kura nolūks veicināt starptautisku saprašanu un brālību caur mākslu un zinātni. Jau sen N. Rērichs sapņoja par Pitagora un Platona muzeionu — mūzu mitekli — svētnīcu, kur patiesi kā māsas draudzībā iemājotu visas deviņas mākslas, blakus mākslas dailes dievēm arī zinātnes dieves, kur nebūtu vis „mākslas cietums“, bet īsts hēroiskas dailes nams. Tā arī Rēricha mūzejs neaprobežojas ar mākslu vien, bet tiecas aptvert ar savām daudzajām nodaļām un iestādēm visus pozitīvi radošos kultūras dzīves aspektus.

Kad Rērichs 1921. gadā Ņujorkā atklāja savu „Apvienoto mākslu institūtu“ kādā nelielā vieništības darbnīcā, viņam vēl nebija ne līdzekļu, nedz citu iespēju ievēdot dzīvē plašākā mērogā savus plānus. Bet viņš nesa sevī nesalauzamu entuziasmu un lielu ticību nākotnei. Viņa dižajam pasākumam drīz radās draugi, nāca arī līdzekļi. Divi gadi vēlāk dzima mūzejs ar 315 Rēricha gleznām, kas līdž ar citām iestādēm novietojās jaunās, piemērotākās telpās. Beidzot 1929. g. ar labvēļu atbalstu un ar paša Rēricha organizatoriskām spējām Ņujorkas centrā pacēlās lieliska, daiļa celtnē, varbūt brīnišķīgākā mūsu laikmeta mākslas svētnīca — 29 stāvu augstais Rēricha mūzeja nams — Master Building. Diženā ēka, kuras virsotni vainago austrumnieciskais tornis un kas saviem cildenajiem apmēriem pārspēj pat seno kultūras tautu mākslas tempļus, šķiet tiešām nākotnes arhitektūras harmonisko veidojumu simbols.

Liels ieguvums mūzejam bija 500 R. gleznas no viņa Tibetas serijas, kas radās viņa ekspedīcija pa Āzijas vidienu. Tādā kārtā uz mūzeja atklāšanu jau bija savākts ap 1000 Rēricha gleznu un skiču. Savos darbos Rērichs sniedz visu cilvēces gara attīstības apvārsni, — cilvēces garīgos vadoņus un reliģiju dibinātājus, lielos dievcīnītājus un atzinējus, Himalaju majestātiskās virsotnes simts variācijās. Āzijas tautu reliģiskās ieražas, viņu senpilsētas, klosterus un svētvietas. Savās pirmskaņa gleznās Rērichs aprbrojamā daudzpusībā atveidojis gan cilvēces teiksmaino aizvēsturi, gan vēsturi, gan devis reliģiskus tēlus un ikonas, gan ieturējis tagadnes paražas un krievu skarabajā dabā, gan savācis etīdu kolekciju no Krievijas un Baltijas senpilsētām (arī Rīgā radījies četras skices), gan beidzot pravietiskā stilā attēlojis pasaules kara šausmas.

Kaut gan N. Rērichs ir mūzeja mākslinieciskais un idejiskais kodols, patiesībā tomēr mūzejs ir visu pasaules vērtību un dižgaru kooperatīva iestāde. Tāpēc jau pašā sākumā mūzeja dibinātāji domāja arī par citu tautu kultūras un mākslas piesaistīšanu mūzejam. Tā kopš 1924. gada savāktas ap 100 gleznu Amerikas mākslas sekcijā. Turklāt dibinātas vēl Panamerikas, Itālijas, Zviedrijas, Spānijas, Somijas, austrumu u. c. tautu mākslas nodaļas. Liela vērtība mūzejā ir Tibetas bibliotēkai ar slavenajām Ben-Po reliģijas 330 svēto likumu grāmatām, ko Rēricha ekspedīcija pārveda no Tibetas. Bibliotēka atrodas sevišķā „Austrumu zālē“, ko savdabīgā, orientāliskā stilā izgleznojis Tibetas mākslinieks Don-Drups. Mūzejā likts pamats arī nākamam reliģiju mūzejam, ierādot atsevišķas istabas Sv. Franciska, Sv. Sergija, Spinozas, Maha-Bodhi un citu dižgaru piemiņai. Mūzejā atrodas telpas arī Urusvati Himalaju pētišanas in-

stitūta bagātīgajām zinātniskajām kolekcijām. Mūzeju tā pirmajos 10 pastāvēšanas gados apmeklējuši ap 250 tūkstoši apmeklētāju, arī daudzas skolas un organizācijas.

Lai izplatītu Rēricha mūzeja iezīmētos mērķus starptautiskā mērogā, 1926. gadā pie mūzeja dibinājās **Rēricha biedrība**. Šīs biedrības goda protektoru un padomnieku vidū minami R. Tagore, Masariks, Einšteins, Svens Hedins, Kellogs un t. j. Biedrības darbība izpaužas daudzās sekcijās. Tā pastāv vairāk kā desmit dažādu tautu sekcijas, kas rūpējas par savas nacionālās kultūras propagandu Amerikā. Krievu sekcija, kuru vada rakstnieks Grebenščikovs, uzcēlusi mūzeja telpās nelielu Sv. Sergija baznīciņu. Tālāk sekcijas, kas veltītas Spinozas, Origēna, Franciska un Šēkspīra dzīvei un darbiem. Beidzot biedrībā, kā centrā, ietilpst daudzas savienības un nodaļas ar vispārkulturāliem mērķiem: no tām sevišķi svarīgas organizācijas — Vispasaules kultūras līga, Sieviešu vienība un Miera pakta komiteja. Visas šīs sekcijas un biedrības strādā ar lielu radošu rosību un sajūsmu.

Ņujorkas Rēricha mūzejā veiktais lielais kultūras darbs pievilka daudzus draugus arī no citām tautām un zemēm. Tā dibinājās Rēricha biedrības šūniņas daudzās kontinentos un malās, pašlaik pavisam kopā vairāk kā 85 vienības 30 tautās. Eiropā galvenais centrs ir Parīzē un Rīgā, kur atvērta arī Rēricha gleznu mūzejs, tāpat biedrības rosīgi darbojas Kauņā un citur.

Ņujorkas Rēricha biedrības centra darbība noris vispirms daudz koncertu, lekciju un t. t. sarīkošanā. Vienā pašā 1930./31. gadā tā sarīkojusi ap 100 vakaru, aicinot talkā ievērojamus māksliniekus un lektorus. Biedrība sarīkojusi arī vakarus, veltītus atsevišķu tautu kultūrai un mākslai, starp citu 1932. g. arī **latvju mūzikas vakaru**, ar Alfrēda Kalniņa un citu mākslinieku piedalīšanos. — Rērichs, kas sava mūža plašajā darbībā apvienoja visādus mākslas veidus, sintezēja glezniecisko, dekoratīvo, grafisko un lietišķo mākslu, tiecas šo radošā darba būtisko sintezi iemiesot arī savā jau minētajā **Apvienoto mākslu institūtā**.

Lai piepildītu dzīvē Rēricha cildeno aicinājumu: **mākslu visiem**, un lai izplatītu tautā jauno ideālistisko uzskatu par mākslu, kā par dzīves lielāko nepieciešamību, pie mūzeja dibināta Corona Mundi, **Starptautiskais mākslas centrs**. Dižs pasākums ir arī t. s. **Rēricha mūzeja prese**, izdevniecības iestāde, kuras mērķis ir sniegt cilvēces gaišāko varoņgaru sasniegumus vārdos, darbos un domās, un tādā kārtā tā grib būt nākotnes preses paraugs, kas tiecas apvienot visus cilvēkus daļē un zinībā.

Rēricha mūzeja lielais „Meistarumu nams“ ietver sevī arī t. s. Apartament Hōtel — dzīvokļu viesnīcu. Šī viesnīca atgādina internātu un domāta institūta skolniekiem un biedrības biedriem. Beidzot Rēricha mūzeja pārziņā atrodas arī **Urusvati, Himalaju pētišanas Institūts**, Indijas ziemeļos. Šis zinātniskais institūts cēlts 6000 pēdu augstumā, brīnišķīgajā Kulu kalnupes ielejā. Ar Rēricha mūzeja centru saistīts vēl kāds pasākums, kas guvis starptautisku ievēribu — Rēricha **Miera karoga organizācija**, kas uzņēmusies aizsargāt kultūras pieminekļus un svētnīcas pret barbarismu un nežēlībām kara un miera laikā. Kā zināms, šo paktu pieņēmusies visas Amerikas valstis. Tā N. Rēricha universālā, polifoniskā celtnē aug augumā. Viņas pamati — kultūra un daile, viņas jumols — tautu brālība.

Rēricha mūzejs Ņujorkā.

N. Rēricha glezna — Svētā visu svētnīcu aizstāve.

J. Akuraters 40 gadu darba jubileju svinot,
1935. g., ar kundzi Mariju un meitu Laimu.

J. Akuraters pie savas bibliotēkas 1934. g.

J. Akurateru izvada no sēru mājām I
Uzkalniņā starp kokiem ra

